

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода дар мавзуи “Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода дар мавзуи «Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас» дар заминаи Феҳристи ихтисосҳои кормандони илм аз рӯйи ихтисос дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз ҷониби КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст, иҷро карда шуда, ба талаботи шиносномаи ихтисоси илмӣ 13.00.01 - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот, аз ҷумла, ба банди 3 - Антропологияи педагогӣ (консепсияи тарбия, таълим ва иҷтимоисозии шахс тавассути таълим; низомҳои / шароитҳои / рушди шахс дар ҷараёни таълим, тарбия, омӯзиш;) ва ба банди 5 - Назария ва консепсияҳои тарбия (омилҳои иҷтимоӣ-фарҳангии тарбия: шаклҳо, принсипҳои тарбияи кӯдак дар марҳилаҳои гуногун ба камол расидани ӯ;) мутобиқат мекунад.

Мубрам будани мавзуи диссертатсия. Муаллифи диссертатсия дар таҳқиқоти худ масъалаҳои назариявӣ, амалӣ ва методии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷикро дар тарбияи ахлоқии насли наврас баррасӣ намудааст.

Дар таҳқиқоти худ диссертант кӯшиш кардааст, ки роҳҳои ташаккули хислатҳои ахлоқии наврасонро тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогии халқи тоҷик коркард ва пешниҳод намояд. Татбиқ намудани афкори педагогии ниёгони халқи тоҷик дар таълиму тарбия аз ҷониби муаллифи диссертатсия ҳамчун механизми асосии баланд бардоштани шавқу ҳавас ва ангезаи хонандагон ҷиҳати ташаккули сифатҳои ахлоқии онҳо баррасӣ гардидааст. Дар раванди ҳаллу фасли ин масоил мебояд таҷрибаи назарӣ ва амалии гузаштaro пурсамар истифода бурд. Дар таҳқиқоти диссертатсионии мазкур мубрами мавзӯ ба таври кофӣ ва боварибахш асоснок карда шуда, мақсадҳо ва вазифаҳои гузашташударо муайян мекунад. Тибқи он муаллиф кӯшиш намудааст, то ки роҳҳои баланд бардоштани сифатҳои ахлоқии

наврасонро бо истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик таҷдиди назар кунанд.

Кори диссертатсионӣ аз ҷониби муаллиф дар асоси таҳлили чуқури корҳои бунёдӣ дар самти илми педагогикаи муосир, таҳлили амалияи муассисаҳои таълимӣ ва корҳои озмоишӣ иҷро гардидааст.

Ба андешаи муаллиф, барои баланд бардоштани сифатҳои ахлоқии насли наврас, дар раванди таълиму тарбия дар муассисаҳои таълимӣ ташаккули вежаҳои этникии насли наврас манфиатбахш хоҳад буд. Зеро ҷалби онҳо ба арзишҳои миллӣ, марказҳои фарҳангӣ, осорхонаҳо, китобхона ва мавзеъҳои таърихӣ барои ташаккули хислатҳои ахлоқӣ заминаи мусоид фароҳам меоранд. Барои ин муаллиф пешниҳод менамояд, ки шароитҳои педагогии ташаккул ва инкишофи хислатҳои ахлоқии наврасон муайян карда шаванд; дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ бо мақсади фароҳам овардани муҳити ахлоқӣ-тарбиявӣ низоми муайяни педагогӣ ба вуҷуд оварда шавад ва воситаҳои этнопедагогика дар тамоми соҳаҳои раванди таълими мактаб ҷорӣ карда шаванд; дар раванди иҷрои барномаи тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ вежаҳои этникии халқҳое, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон иқомат доранд, ба назар ва эътибор гирифта шаванд; ба сифати шароити дидактикии ташаккули хислатҳои ахлоқӣ тавассути этнопедагогика масъалаҳои салоҳияти этнопедагогии омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ҷалби хонандагон ба фаъолияти гуногунҷабҳаи таълимӣ-тарбиявӣ, бо анъанаҳо ва расму оинҳои халқӣ шинос кардани насли наврас бояд баромад кунанд.

Аз як ҷониб, мубрамаи, аҳаммияти илмию назариявӣ ва амалии муаммои мазкур ва, аз ҷониби дигар, мавҷуд набудани таҳқиқот дар самти ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас бо истифода аз ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик, интихоби мавзуи диссертатсияи баррасишавандаро асоснок менамоянд.

Дарачаи наwgонии илмии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя нешниҳод мешаванд. Навгонии илмии таҳқиқот дар он зоҳир меёбад, ки бо таъкиди муаллиф нахустин маротиба дар илми педагогика дар асоси истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик муаммои тарбияи сифатҳои ахлоқии насли наврас таҳқиқ карда шуда, баробари ин шароитҳои педагогии ташаккули сифатҳои ахлоқии насли наврас муайян карда шудааст. Нахустин маротиба роҳҳои ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас ва тарбияи онҳо дар руҳияи ватандӯстӣ, таҳаммулпазирӣ, масъулиятшиносӣ муайян карда шуда, технологияи

ҳавасмандгардони насли наврас барои дарки арзишҳои анъанавии ахлоқи миллӣ коркард шудааст.

Нуктаҳои асосие, ки аз ҷониби диссертант дар ёздаҳ банд ба ҳимоя тавсия шудаанд, дар баробари бархурдори аз тозагӣ, муҳиму мубрам будан, инчунин ҷусторҳову кӯшишҳои дақиқи муаллифи диссертатсияро шарҳу тафсир мекунанд, ки дар асоси мутолиаи пурра ва амиқи осори мавриди таҳқиқи ӯ ба даст омадаанд.

Эътимодноӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот дар он исбот мешавад, ки дар чараёни таълифи диссертатсияи хеш муаллиф аз концепсияҳои илмӣ ва назарии педагогони тоҷик ва хориҷи кишвар дар сатҳи матлуби илмӣ истифода намудааст. Ба таври кулӣ метавон таъкид дошт, ки дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ аз мустанад ва дақиқ манзур шудани маълумот, мутобиқати ҳаҷми куллии маводи диссертатсия бо коркарди натиҷаҳои таҳқиқ, миқдор ва ҳаҷми умумии мақолаҳои ҷопнамудаи ӯ ва интихоби дуруст ва мувофиқи методологияи таҳқиқ равшан мегардад.

Соҳтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсия аз муқаддима, панҷ боб, понздаҳ зербоб, хулоса, рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Дар муқаддима мубрамии муаммои таҳқиқшаванда асоснок гардида, объект, предмет, ҳадаф, фарзия, вазифаҳои он муайян шудаанд. Асосҳои методологӣ, марҳилаҳо ва усулҳои таҳқиқот муайян шуда, навоарӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ, нуктаҳои барои дифоъ пешниҳодшаванда ифода ёфтаанд. Диссертант талош варзидааст, ки тамоми таҳқиқоти пешинро, ки ба мавзӯи мавриди баррасӣ иртибот доранд, ҷудоғона тасниф намуда, муҳтавои онҳо ва мавқеи ҳар як пажӯҳишро дар робита ба масъалаи таҳқиқ муайян созад.

Боби якум “Ҷанбаҳои илмӣ-назариявии ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик” ном дошта, аз се фасл иборат мебошад. Дар ин боби рисола Аҳрорӣ Г.У. мафҳуми ахлоқро ҳамчун фаъолияти бошууронаи инсон, ки дар он таносуби манфиатҳои шахсӣ ҷамоавӣ ба инобат гирифта мешавад, таҳлил намудааст. Диссертант иброз доштааст, ки ба туфайли тафаккури ахлоқӣ фарқи некиву бадӣ муайян гардида, қадру қимати ҳаёт, инсон, маънии зиндагӣ фаҳмида мешавад. Фазилати меъёриву мизоншиносии ахлоқ ин аст, ки дар инсон сифату одати андешамандиро мепарварад. Дар ҳар қорӯ амал, дар пиндору гуфтор ва рафтор риоя кардани андозаву меёр ва ҳалли оқилонаи мушкилот ёрӣ мерасонад.

Дар ин боб диссертант қайд менамояд, ки масъалаи тарбияи ахлоқии наврасон нуктаи марказии ақидаҳои педагогии мутафаккирони халқи

точикро ташкил додааст. Онҳо ба масъалаҳои тарбияи ватандӯстию ватанпарварӣ, дӯстию рафоқат, инсонпарварӣ, покӣ, олиҳимматӣ, хоксорӣ ва зарари бадкирдорию дурӯғгӯӣ ва амсоли инҳо аҳаммияти зиёд додаанд.

Муаллиф бо таҳлили амиқи илмӣ ба хулосае меояд, ки анъанаҳо, урфу одатҳои хуби халқӣ, эҷодиёти шифоҳии халқ бо нигоҳдорию вижагӣ ва хусусиятҳои миллӣ ба тарбияи ахлоқии насли наврас таъсири мусбӣ мерасонанд. Таҳти таъсири анъанаҳо ва расму оинҳои миллӣ, эҷодиёти шифоҳии халқ, осори насри ривоятӣ симои зоҳирии иҷтимоиву психологӣ ва маънавии насли наврас ташаккул меёбад.

Боби дуюм “Тавсифи махсусиятҳои тарбияи ахлоқии насли наврас дар фарҳанги этнопедагогии халқи тоҷик” ном дошта, аз се зербоб иборат аст. Диссертант Аҳрорӣ Г.У. дар ин боб масъалаҳои дар шароити муосир эҳё намудани анъанаҳои фарҳанги миллиро ба миён мегузорад. Муаллифи диссертатсия фарҳангро маҷмӯи дастовардҳои инсоният дар соҳаи муносибатҳои истеҳсолӣ, ҷамъиятӣ ва ахлоқӣ маънидод намуда, фарҳанги этникиро донишу таҷриба ва дастовардҳои дар давоми ҳазорсолаҳо андӯхтаи миллат шарҳ додааст. Ба қавли муаллиф, фарҳанги этникӣ дар заминаи арзишҳои миллии халқ ташаккул ёфта, маҷмуи меъёрҳои моддию ахлоқист, ки дар урфу одат, анъана, забон, маросим, бозӣ ва ғайраҳо инъикос ёфта, як этносро аз дигараш фарқ мекунад.

Муаллиф дуруст қайд менамояд, ки сатҳи маърифату дониш, маҳорату малакаи касбии омӯзгорон фарҳанги педагогии онҳоро ташкил медиҳад. Фарҳанги этнопедагогӣ бештар ба хусусиятҳои миллии тарбия намудани насли наврас ва ҷавонон равона мегардад ва он аз унсурҳои зерин иборат аст: маърифати этнопедагогӣ, тафаккури этнопедагогӣ, фаъолияти этнопедагогӣ.

Диссертант тарбияи ватанпарастӣ ва меҳнатдӯстиро қисми таркибӣ ва ҷудонашавандаи фарҳанги этнопедагогии мардуми тоҷик баён намуда, ба хулосае омадааст, ки чи қадаре ки тарбияи ахлоқии наврасон баланд бошад, ҳамон андоза онҳо дар ҷомеа метавонанд муваффақ гарданд.

Боби сеюм “Роҳҳои баланд бардоштани самаранокии ташаккули ҳислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути этнопедагогика” унвон дошта, диссертант дар ин боб яке аз рисолатҳои асосии халқи тоҷикро тарбияи муҳаббат нисбати падару модар, нигоҳубини онҳо дар айёми пиронсолӣ доништааст. Муаллиф бо мисолҳо исбот намудааст, ки эҳтиром ба калонсолон дар оилаи тоҷик аз синни хурдсолӣ тарбия дода мешавад. Дар байни мардуми тоҷик анъана шудааст, ки урфу одатҳои насли калонсолро риоя мекунанд ва

тибқи он амал менамоянд. Ба андешаи диссертант, оила ниҳоди асосии ташаккули ахлоқии насли наврас мебошад ва ба вучуд овардани муносибати хуб дар оила, бо шавқу рағбат иштирок кардан дар ҳаёти аъзоёни оила, ҳамдигарфаҳмии падару модар дар оила, эҳтироми калонсолон аз ҷониби хурдсолон, дастгирии байни фарзандон боиси ташаккули сифатҳои хуби ахлоқии онҳо мегардад.

Диссертант хуб қайд менамояд, ки меҳвари асосии тарбияи таҳаммулпазиро ҳислати инсондӯстӣ ташкил медиҳад. Муаллиф бо таҳлилҳои чуқур исбот намудааст, ки солҳои охир масъалаи баланд бардоштани ҳисси таҳаммулпазирӣ насли наврас ба масъалаи аввалиндараҷа ва ҳалталаб табдил ёфтааст. Диссертант ба ҳулосае меояд, ки муошират бо муҳити иҷтимоӣ ва таҳсил дар муассисаи таълимӣ фаҳмиш ва олами таҳаммулпазирӣ ўро ташкил ва такмил медиҳанд. Ғайр аз он, дар Тоҷикистон бинобар зиндагӣ намудани қавму миллатҳои сершумор муҳити гуногунфарҳангӣ ба амал омадааст, ки дар чунин шароит албатта, масъалаи тарбияи таҳаммулпазирӣ аҳамияти муҳим касб менамояд.

Боби чорум “Шароитҳои педагогии тарбияи ахлоқии насли наврас тавассути фарҳанги этнопедагогии халқи тоҷик” ном дошта, аз ҷониби диссертант ҷашнҳои миллии мардуми тоҷик, аз қабili Наврӯзу Меҳргон, Садаву Тиргон ҳамчун воситаи баланд бардоштани ҳисси худшиносии миллии наврасон мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд. Аҳрорӣ Г.У. таъкид менамояд, ки ба шарофати ба даст овардани Истиқлолият дар Тоҷикистон ва таъсиси давлати демократӣ ин анъанаҳо ва ҷашнҳои миллии дубора эҳё гардиданд, онҳо дорои аҳамияти фарҳангӣ, этнографию таърихӣ, ахлоқию тарбиявӣ ва зебоишиносӣ мебошанд. Бинобар ин, диссертант дар рисолаи илмӣ пешниҳод менамояд, ки анъанаҳои ғании халқи тоҷик, расму оинҳо ва ҷашнҳои миллии дорои арзиши баланди ахлоқӣ буда, барои ташаккули ҳисси худогоҳии миллии насли наврас заминаи мусоид фароҳам меоранд.

Дар ин боб муаллиф зухуроти ифротгароиро барои фарҳанги милливу динии аҳолии муқими кишвари мо, ки аксаран пайрави мазҳаби таҳаммулпазирӣ ҳанафӣ мебошанд, бегона ҳисобида, таъкид намудааст, ки тарғибгарони ғояҳои терроризму экстремизм маҳз аз нокифоягии саводи динӣ ва дунявии наврасону ҷавонон истифода намуда, дар тафаккури онҳо ғояҳои иртиҷоиро ҷойгир менамоянд. Бинобар ин, диссертант пешниҳод менамояд, ки дар шароити рушди бесобиқаи технологияҳои инноватсионӣ вазифаи муҳимтарини ҷомеа, давлат ва ниҳодҳои иҷтимоӣ - баланд бардоштани фарҳанги истифодабарии технологияҳои навин маҳсуб меёбад.

Боби панҷум “Технологияи ташаккули сифатҳои ахлоқии насли наврас тавассути ғояҳои этнопедагогӣ” унвон дошта, дар он диссертант амсилаи ташаккули сифатҳои ахлоқии наврасонро таҳия ва пешниҳод намудааст. Мақсади амсилаи пешниҳодшуда ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас дар раванди таълиму тарбия тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогии халқи тоҷик мебошад.

Дар амсилаи пешниҳоднамуда муаллиф ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврасро дар ҳамкориҳои афзалиятнок бо ниҳодҳои давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ мебинад. Дар раванди таълиму тарбия дар муассисаҳои таълимӣ, ба андешаи диссертант, ташаккули вежагиҳои этникии насли наврас манфиатбахш хоҳад буд. Зеро ҷалби онҳо ба арзишҳои миллӣ, марказҳои фарҳангӣ, осорхонаҳо, китобхона ва мавзеъҳои таърихӣ барои ташаккули хислатҳои ватанпарастӣ, таҳаммулпазирӣ ва масъулиятшиносӣ заминаи мусоид фароҳам меорад.

Ҷолиби тавачҷуҳ аст, ки аҳамияти омӯзиши вежагиҳои этникии насли наврасро дар раванди муосири ҷаҳонишавӣ, диссертант дар эътироф намудани беназирии фарҳангҳо дидааст. Дар ин росто, тарбияи таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарҳанги миллати дигар, масъулиятшиносӣ барои кирдорҳои худ, эҳтиром нисбат ба намояндагони миллати дигар муҳим арзёбӣ мегардад. Ҳамкориҳои омӯзгор ва волидайн дар раванди таълиму тарбия муносибати мусбатро ба вучуд меорад. Бешубҳа, ин муносибат барои татбиқи бомуваффақияти барномаи ташаккули хислатҳои ахлоқии хонандагон тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогӣ заминаи мусоид фароҳам меорад. Барои омӯзгорон ва волидайн шакли нисбатан маъмули ҳамкорӣ чорабиниҳое мебошанд, ки иштироки ғаёлонаи наврасонро тақозо менамоянд. Инҳо вохӯриҳо, озмунҳо, ҷашну идҳои миллӣ мебошанд, ки падару модарон дар онҳо ғаёлона иштирок менамоянд.

Ба андешаи мо, тавсифи муфассали озмоиши ташкилнамудаи муаллиф хеле арзишманд аст. Муаллиф қисми озмоиши таҳқиқотро бо расм, диаграмма ва ҷадвалҳо ғанӣ гардондааст, ки бисёр аҳамиятнок буда, натиҷаи корҳои озмоиширо ба таври аёнӣ нишон медиҳад. Натиҷаҳои корҳои озмоишии дар диссертатсия тавсифшуда оид ба самаранокӣ ва мувофиқи мақсад будани истифодаи корҳои анҷомдодашуда дар ғаёолияти амалӣ шаҳодат медиҳанд.

Хулоса аз 18 банд иборат буда, тавсияҳои амалӣ оид ба натиҷаҳои таҳқиқот хеле арзишманд мебошанд. Диссертант Аҳрорӣ Г.У. ба хулосае омадааст, ки истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи

ахлокии насли наврас хеле муҳим буда, бояд дар раванди таълиму тарбия дар оила, муассисаи таълимӣ ва ҷомеа татбиқ карда шаванд.

Таҳқиқоти гузаронидашуда имкон додааст, ки самаранокии маҷмуи шартҳои педагогӣ дар ташаккули ахлокии наврасон ба таври таҷрибавӣ санҷида шавад. Интихоби дурусти намунаҳои фаъолияти тарбиявӣ, шаклҳои мухталиф ва методҳои фаъолият, ҷустуҷӯи роҳҳои баландбардории сатҳи ҳавасмандии хонандагон, тамоюли хонандагон баҳри соҳиб шудан ба ҳислатҳое, ки дар ҳаёт ва фаъолияти минбаъдаи онҳо зарурӣ мебошанд, барои натиҷаҳои лозимии тарбияро соҳиб шудан имконият фароҳам меоранд.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии диссертатсия. Диссертатсия бо таҳлили назариявӣ амалии ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар раванди тарбияи ахлокии хонандагон нағзҳои муҳим дорад. Муаллиф моҳияти ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷикро ҳамчун воситаи муассири педагогӣ асоснок намуда, робитаи онҳоро бо рушди ғайриахлоқӣ, эҳсосӣ ва ахлокии наврасон муайян кардааст. Натиҷаҳо ба ғанигардони назарияи педагогикаи миллӣ дар самти истифодаи мероси мардумӣ мусоидат менамоянд.

Аҳаммияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки методикаи истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар муассисаҳои таълимӣ санҷида шудааст. Он барои омӯзгорон, муаллифони китобҳои дарсӣ ва волидон ҳамчун воситаи баланд бардоштани самаранокии таълиму тарбия хизмат мекунад.

Аҳаммияти иқтисодӣ. Татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот ҳарҷоти иловагиро талаб намекунад, зеро ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик сарчашмаи ғании фарҳангии адабӣ мебошанд. Истифодаи онҳо имкони баланд бардоштани сифати таълиму тарбияро бе ҳарҷоти моддӣ таъмин менамоянд.

Аҳаммияти иҷтимоӣ. Натиҷаҳои диссертатсия ба таҳкими арзишҳои ахлоқӣ, ҳудудиносии миллӣ ва фарҳангии муошират дар байни наврасон мусоидат карда, барои таҳкими муҳити ахлоқӣ маънавии оила, муассисаи таълимӣ ва ҷомеа аҳаммияти калон доранд.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯи мавзӯи диссертатсия.

Мундариҷа ва мухтавои диссертатсияи доктари дараҷаи илмӣ дар таълифи 2 монография, 43 мақолаи илмӣ, ки аз онҳо 17 мақола дар маҷаллаҳои таърихшиносии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд, инъикос ёфтаанд. Ба таври куллӣ метавон изҳор дошт, ки маводи нашрнамудаи диссертант меҳвари аслии, натиҷаҳо ва мундариҷаи комили диссертатсияро инъикос намуда, саҳми

шахсии муаллифро дар таҳқиқи ин мавзуи муҳим ва қобили аҳаммияти илмӣ собит мегардонад.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Диссертатсия ва автореферати Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмоизода тибқи “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 ба тасвиб расидааст ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия, ки бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, № 493 тасдиқ шудааст, ба расмият дароварда шуда, ба талабот ҷавобгӯ аст.

Дар автореферат мубрамаи ва мақсади кор муайян гардидааст; методҳои таҳлили назариявӣ тавсиф гардидаанд; наwgонии илмӣ, аҳаммияти назариявӣ ва амалии натиҷаҳои ҳосилшуда асоснок гардидаанд; нуктаҳои илмӣ ба ҳимоя пешниҳодшаванда, тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия пешниҳод гардидаанд; сохтор ва ҳаҷми диссертатсия, муҳтавои мухтасари бобҳо, натиҷаҳо ва хулосаҳои таҳқиқот тавсиф гардидаанд. Автореферат ва корҳои нашршудаи муаллифи диссертатсия ба дараҷаи кофӣ муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос мекунанд. Автореферат, ки аз диссертатсия бармеояд, ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Камбуди ва эродҳо. Бо вучуди баҳои мусбат, ки дар тақриз баён гардид, дар таҳқиқоти диссертатсионӣ баъзе камбудихо, ҳолатҳои баҳсталаб, ғалатҳои техникӣ, имлоӣ, грамматикӣ ҷой доранд, дар байни онҳо ҳолатҳои зеринро метавон ҷудо намуд:

1. Таҳқиқоти назариявӣ нисбатан маҳдуд баён шуда, манбаъҳои муосир кам истифода шудаанд. Хуб мешуд, агар таҳқиқот бо истифодаи адабиёти нав ва манбаъҳои байналмилалӣ васеъ гардонида шавад.

2. Ҷадвалҳо ва расмҳо пурра шарҳ дода нашудаанд, ки ин ҳолат дарки онҳоро барои хонанда маҳдуд мекунад. Пешниҳод мешавад, ки ҷадвал ва расмҳо бо тавсифу тавзеҳоти муфасссал мукамалтар карда шаванд.

3. Дар баъзе қисмҳои матн ному насаби муаллифон яқсон оварда нашудааст (масалан, номи як олим бо шаклҳои гуногун). Он метавонад ба мушкилоти шинохти манбаъҳо оварда расонад. Пешниҳод мешавад, ки ҳамаи истинод ва номҳои муаллифон бо стандартҳои ягонаи академӣ мувофиқ карда шаванд.

4. Баъзе ҷумлаҳо мураккаб ва нофаҳмо баён шуда, дарки маънои онҳоро мушкил гардонидаст. Хуб мешуд, ки ҷумлаҳо мутобиқи меъёрҳои забони тоҷикӣ иброз карда шаванд (масалан, с. 136-и диссертатсия).

5. Дар диссертатсия ва автореферати он ғалатҳои имлоӣ, техникӣ, грамматикӣ ва дар баъзе ҷойҳо риоя нашудани Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ ба назар мерасанд, ки ислоҳи онҳо барои боз ҳам беҳтар шудани сифати кор мусоидат хоҳанд кард (масалан, с. 30, с. 140 ва ғ.).

Албатта, ин ҳама камбудҳои мазкур ҳаргиз ба арзишу аҳаммияти илмӣ диссертатсия таъсир наметузоранд. Бозътимод метавон изҳор дошт, ки диссертатсияи Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзода ба яке аз мавзуоти муҳим ва қобили аҳаммияти педагогикаи миллӣ бахшида шуда, ҳадафҳои дар назди таҳқиқот гузошташуда пурра ҳалли худро ёфтаанд.

Хулоса, диссертатсияи Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзода дар мавзуи “Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқи насли наврас”, ки ба дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагог аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст, ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, қомилан ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагог аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мебошад.

Муқарризи расмӣ: доктори
илмҳои педагогӣ, саркотиби
илмӣ Академияи таҳсилоти
Тоҷикистон

Каримзода Мирзо Бадал
21.01.2026

Имзои Каримзода Мирзо Бадалро тасдиқ менамоям.

Нозири кадрҳои Академияи
таҳсилоти Тоҷикистон

Саидова М.

Суроға: 734024, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи А. Адхамов, 11/2,
Тел.: 900 85 35 35
Суроғаи электронӣ: takmil-bbk@mail.ru